

Szymon Wasielewski¹

Rola Bukaresztańskiej Dziewiątki (B9) w systemie bezpieczeństwa i obronności RP w następstwie rosyjskiej agresji zbrojnej na Ukrainę

STRESZCZENIE Zmiany, jakie zaszły w globalnym systemie bezpieczeństwa w następstwie aneksji Krymu przez Rosję i ruchów zbrojnych na Donbasie, wymusiły na państwach Europy Środkowo-Wschodniej podjęcie działań, mających zapewnić im bezpieczeństwo. Bukaresztańska Dziewiątka (B9), zainicjowana w 2014 r. przez prezydentów Polski i Rumunii, stała się wyrazem troski o bezpieczeństwo państw regionu w obliczu imperialnej polityki Federacji Rosyjskiej. B9, organizacja subregionalna funkcjonująca w ramach NATO, stała się wielowymiarową płaszczyzną współpracy państw regionu w obszarze bezpieczeństwa i obronności. Do jej głównych celów należy wzmacnianie więzi transatlantyckich w oparciu o gwarancje sojusznicze na podstawie art. 5 traktatu waszyngtońskiego, budowa silnego Sojuszu pod przywództwem Stanów Zjednoczonych, rozwój relacji dwustronnych między państwami członkowskimi, wzmacnianie zdolności obronnych NATO i rozwój współpracy strategicznej między Sojuszem a Unią Europejską. Celem B9 jest również poparcie dla niepodległości, suwerenności i integralności terytorialnej Ukrainy oraz wspieranie jej w dążeniach do członkostwa w strukturach transatlantyckich. Uczestnictwo Polski w projekcie Bukaresztańskiej Dziewiątki istotnie wzmacnia jej możliwość oddziaływania na forum NATO, w tym w kontekście zwiększenia poziomu obrony i odstraszania na wschodniej flance Sojuszu. Wspólnota interesów oraz osiąganie konsensusu w kluczowych sprawach stanowić będzie o skuteczności działania B9 w przyszłości.

SŁOWA KLUCZOWE B9, NATO, bezpieczeństwo, Polska, Rosja, USA

¹ Mgr Szymon Wasielewski, doktorant, Wydział Nauk o Polityce i Administracji, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, e-mail: szwasiel@ukw.edu.pl, ORCID: 0000-0003-3691-6451.

Wstęp

Geneza powołania Bukaresztańskiej Dziewiątki (B9) związana jest ściśle z niekorzystną dla Polski i pozostałych państw wschodniej flanki NATO ewolucją systemu bezpieczeństwa europejskiego w drugiej dekadzie XXI w. Decydujący wpływ na to miały przede wszystkim wydarzenia, będące skutkiem agresywnej polityki prowadzonej przez Federację Rosyjską, w tym aneksja Krymu oraz konflikt we Wschodniej Ukrainie. W obliczu słabości instytucjonalnej Organizacji Narodów Zjednoczonych i OBWE, to Sojusz Północnoatlantycki pozostawał najbardziej wiarygodną strukturą międzynarodową, gwarantującą bezpieczeństwo w Europie. Niepodzielność bezpieczeństwa członków Sojuszu oraz strategiczna jedność stanowią podwaliny subregionalnej kooperacji w ramach B9. Główny problem badawczy zawiera się w pytaniu: jakie znaczenie dla bezpieczeństwa i obronności RP w obliczu rosyjskiej agresji zbrojnej na Ukrainę ma Bukaresztańska Dziewiątka? Główną hipotezą jest założenie, że w obliczu agresywnej polityki Federacji Rosyjskiej, której punktem kulminacyjnym stała się zbrojna napaść na Ukrainę w lutym 2022 r., Bukaresztańska Dziewiątka odgrywa rolę platformy umożliwiającej Polsce oraz pozostałym państwom wschodniej flanki NATO realizację celów strategicznych Sojuszu, prowadzenie dialogu oraz współpracę w sferze bezpieczeństwa. Ścisła współpraca państw zrzeszonych w ramach B9 oraz wspólnota interesów w znacznym stopniu przyczyniają się do wzmocnienia zdolności sojuszniczej obrony w ramach NATO.

Bukaresztańska Dziewiątka jako narzędzie służące realizacji celów strategicznych RP w sferze bezpieczeństwa i obronności w myśli teorii realizmu strukturalnego defensywnego Kennetha Waltza

Punktem wyjścia do rozważań na temat roli Bukaresztańskiej Dziewiątki w systemie bezpieczeństwa i obronności RP w następstwie rosyjskiej agresji na Ukrainę będzie teoria realizmu strukturalnego defensywnego Kennetha Waltza. Istotą teorii Waltza jest założenie, że państwa dążą w swoim postępowaniu do zapewnienia sobie poziomu maksymalnego bezpieczeństwa. Oprócz realizmu strukturalnego defensywnego w nauce o stosunkach międzynarodowych funkcjonuje również teoria realizmu strukturalnego ofensywnego. Jej autorem jest John

Mearsheimer. Podstawowym założeniem jego teorii jest twierdzenie, zgodnie z którym państwa w swoim postępowaniu dążą do maksymalizacji siły.

Zdaniem realistów defensywnych państwa dążą w głównej mierze do przetrwania oraz zachowania *status quo*. Podejmowane przez nie działania charakteryzują się ostrożnością oraz niskim stopniem ryzyka. Ich celem nie jest maksymalizacja potęgi. Prowadzenie jakiegokolwiek polityki ekspansjonistycznej zdaniem realistów defensywnych byłoby bezcelowe. Niosłoby ono również za sobą niepotrzebne ryzyko. Państwa takie uważa się za „defensywnych pozycjonalistów”. Podejmują one działania zbrojne wyłącznie w sytuacji, w której technologia wojskowa zapewnia przewagę stronie atakującej. Instytucjonalizacja współpracy międzynarodowej pod postacią sojuszy może ich zdaniem w sposób skuteczny zapobiec konfliktom. Państwa w myśl teorii realizmu defensywnego troszczą się o zachowanie bezpieczeństwa i stabilności. Mają świadomość, że agresywne działania wojenne, oprócz korzyści, przynoszą też wiele szkód, z którymi państwa zmagają się najczęściej przez wiele lat; oraz wymagają ogromnych nakładów finansowych. W realizmie defensywnym kluczowe znaczenie ma równowaga sił, dylemat bezpieczeństwa oraz kalkulacje w kategoriach zysków relatywnych (Czaputowicz, 2012).

Geneza powstania Bukaresztańskiej Dziewiątki

Inicjatorami utworzenia Bukaresztańskiej Dziewiątki byli w 2014 r. prezydenci Polski oraz Rumunii – Bronisław Komorowski i Traian Băsescu. Jej oficjalna inauguracja miała miejsce w trakcie trwania miniszczytu NATO, który w listopadzie 2015 r. odbył się w stolicy Rumunii, Bukareszcie (Orzelska-Stączek, 2020). Polsko-rumuńska inicjatywa była pokłosiem strategicznego partnerstwa między Polską a Rumunią. W 2009 r. oba państwa podpisały deklarację o strategicznym partnerstwie, natomiast w 2013 r. układ o współpracy obronnej (Bieńczyk-Missalla, 2018). Sojusz na spotkaniu w Bukareszcie w listopadzie 2015 r. reprezentował zastępca sekretarza generalnego, Alexander Vershbow. W miniszczycie wzięli udział prezydenci państw-inicjatorów B9 – Andrzej Duda i Klaus Iohannis, prezydenci Bułgarii, Estonii, Litwy, Łotwy, Słowacji oraz Węgier, a także przewodniczący Izby Poselskiej Republiki Czeskiej (Prezydent.pl, 2015). Podpisali oni wspólną deklarację państw członkowskich Bukaresztańskiej Dziewiątki. Podkreślono w niej zaangażowanie w budowę silnego Sojuszu Północnoatlantyckiego, opierającego się na zasadzie solidarności, zdolnego do skutecznego reagowania na długoterminowe wyzwania i zagrożenia dla bezpieczeństwa. Szczególne

miejsce w deklaracji poświęcono takim kwestiom, jak obrona zbiorowa NATO oraz zwiększanie obszaru pokoju, bezpieczeństwa i stabilności, zdefiniowane przez zasady powszechnie akceptowane w ramach Sojuszu (Lrp.lt, 2015).

Organizacja i funkcjonowanie Bukaresztańskiej Dziewiątki

Formuła Bukaresztańskiej Dziewiątki opiera się na niesformalizowanej platformie pogłębionych konsultacji i dyskusji politycznych na poziomie regionalnym. Wyróżnić można trzy wymiary współpracy w ramach B9 – prezydencki, międzyrządowy (ministerialny) oraz wymiar wielostronnej dyplomacji parlamentarnej. Rozwiązanie to pozwoliło na poszerzenie gremium uczestników zaangażowanych w międzysojuszniczą dyskusję dotyczącą wschodniej flanki NATO. Doprowadziło ono również do wzmocnienia roli parlamentów krajowych w debacie międzynarodowej i procesie implementacji wypracowanych rozwiązań, poprzez m.in. przyjmowanie legislacji w obszarze obrony i bezpieczeństwa (Pawłowski, 2020). Spotkania przedstawicieli państw członkowskich B9 odbywają się na różnych szczeblach. Są to spotkania prezydentów, konsultacje ministrów spraw zagranicznych, spotkania ministrów obrony, szczyty parlamentarne, konsultacje doradców ds. bezpieczeństwa narodowego oraz spotkania przewodniczących komisji obrony parlamentów państw członkowskich Bukaresztańskiej Dziewiątki. Spotkania mają formę dyplomacji wielostronnej, odpowiadającej formatowi dyplomacji konferencyjnej. W trakcie trwania obrad mają miejsce sesje plenarne, na których poruszane są najważniejsze kwestie dotyczące bezpieczeństwa państw wschodniej flanki NATO. Spotkania B9 kończą się zwykle podpisaniem wspólnej deklaracji (Pawłowski, 2020). W ramach Bukaresztańskiej Dziewiątki odbyło się dotychczas sześć szczytów (4 listopada 2015 r. w Bukareszcie, 8 czerwca 2018 r. w Warszawie, 28 lutego 2019 r. w Koszycach, 10 maja 2021 r. w Bukareszcie, 25 lutego 2022 r. w Warszawie oraz 22 czerwca 2022 r. w Bukareszcie).

Główne cele Bukaresztańskiej Dziewiątki

Główne cele, przyświecające inicjatywie Bukaresztańskiej Dziewiątki, wyartykułowane zostały we wspólnych deklaracjach podpisywanych na koniec każdego spotkania. Deklaracja każdego kolejnego szczytu stanowi pewnego rodzaju aktualizację poprzednich deklaracji, dostosowaną do obecnych realiów geopolitycznych.

Najważniejsze cele o charakterze regionalnym i transatlantyckim, zawarte w deklaracji podpisanej na szczycie w Bukareszcie 10 maja 2021 r., związane są przede wszystkim z dążeniem do wzmocnienia więzi transatlantyckich w oparciu o gwarancje sojusznicze zgodnie z art. 5 traktatu waszyngtońskiego, budową silnego Sojuszu pod przewodnictwem Stanów Zjednoczonych oraz współpracą na rzecz bezpieczeństwa euroatlantyckiego i obywateli. Sygnatariusze B9 zobowiązali się do przestrzegania ustaleń dotyczących wydatków na obronność. Chodzi tu przede wszystkim o ustalenia ze szczytu w Newport z 2014 r. oraz w Warszawie z 2016 r., w kwestii zwiększenia wydatków na obronność państw członkowskich NATO do poziomu 2% PKB. Wzmacnianie gotowości obronnej Sojuszu, w myśl deklaracji z Bukaresztu, możliwe jest poprzez modernizację sił zbrojnych zarówno państw członkowskich Sojuszu, jak i struktury sił NATO. Aby tak się stało, konieczne jest podjęcie działań, mających na celu adaptację Sojuszu do nowej rzeczywistości geopolitycznej oraz wynikających z niej nowych wyzwań dla bezpieczeństwa międzynarodowego. Ważne, z punktu widzenia państw zrzeszonych w ramach Bukaresztańskiej Dziewiątki, jest ich zaangażowanie w realizację polityki otwartych drzwi NATO, zgodnie z art. 10 traktatu waszyngtońskiego. Podkreśla się również znaczenie strategicznego partnerstwa między NATO a UE (Prezydent.pl, 2021).

W deklaracji podpisanej na koniec szczytu, który 22 czerwca 2022 r. odbył się w Bukareszcie, oprócz potwierdzenia wspomnianych wyżej głównych celów przyświecających zrzeszeniu B9, najwięcej uwagi poświęcono sytuacji mającej miejsce w Ukrainie. Sygnatariusze Bukaresztańskiej Dziewiątki potępiłi w niej niesprowokowaną oraz nieuzasadnioną rosyjską agresję, stanowiącą największe zagrożenie dla bezpieczeństwa euroatlantyckiego. Federacja Rosyjska została wezwana do zaniechania działań zbrojnych oraz wycofania się z międzynarodowo uznanych terytoriów Ukrainy. W deklaracji wyrażono pełne poparcie dla euroatlantyckich aspiracji Ukrainy. Zwrócono uwagę na konieczność wzmocnienia potencjału odstraszania i obrony, włączając w to również wzmocnienie całej wschodniej flanki NATO. Podkreślona została także waga trwałych więzi transatlantyckich, stanowiących gwarancję bezpieczeństwa dla wszystkich państw Sojuszu (Prezydent.pl, 2022).

Federacja Rosyjska w deklaracjach Bukaresztańskiej Dziewiątki

Wszystkie dotychczasowe deklaracje bukaresztańskie zawierają bardzo wyraźnie sprecyzowane zagrożenie dla NATO, w tym dla państw członkowskich B9, wynikające z agresywnej polityki Rosji wobec Ukrainy. Sygnatariusze wskazują w nich na wydarzenia oraz działania strony rosyjskiej, które w istotny sposób podważają międzynarodową architekturę bezpieczeństwa. Są to przede wszystkim: bezprawna aneksja Krymu, wspieranie prorosyjskich separatystów oraz działania wojskowe na terytorium Ukrainy (Prezydent.pl, 2015). Rosyjska agresja rozpoczęta 24 lutego 2022 r. spowodowała, że w deklaracjach jeszcze więcej miejsca poświęcone zostało wpływowi, jaki dla bezpieczeństwa państw zrzeszonych w B9 wywiera agresywna polityka prowadzona przez Federację Rosyjską wobec Ukrainy. Państwa członkowskie B9 w deklaracjach wyrażają stanowcze poparcie dla niepodległości, suwerenności i integralności terytorialnej Ukrainy, a także Gruzji i Mołdawii. Gruzja oraz Mołdawia, ze względu na znajdujące się w ich obrębie sporne terytoria wspierane przez Rosję (Naddniestrze w Mołdawii oraz Abchazja i Osetia Południowa w Gruzji), podobnie jak Ukraina zmagają się z nieustannymi naciskami ze strony Federacji Rosyjskiej, która dąży do utrzymania państw w swojej strefie wpływów. Związane jest to w dużej mierze z niekorzystnymi dla Rosji proeuropejskimi ambicjami wymienionych wyżej państw. Ukraina, Mołdawia i Gruzja, w następstwie zapoczątkowanej przez Rosję 24 lutego 2022 r. wojnie w Ukrainie, złożyły wnioski o członkostwo w Unii Europejskiej (Pokorski, 2022).

Należy podkreślić, że państwa członkowskie B9 nie wykluczają współpracy z Rosją w ramach NATO. Aby ewentualna współpraca mogła mieć miejsce, warunkiem *sine qua non* stawianym Rosji jest zaniechanie łamania przez nią prawa międzynarodowego. Uważa się to za warunek wstępny, umożliwiający podjęcie dialogu na linii NATO – Rosja, opartego na obustronnym zaufaniu. Państwa członkowskie Bukaresztańskiej Dziewiątki zobowiązały się do podjęcia działań, mających doprowadzić do zaniechania łamania prawa międzynarodowego przez Federację Rosyjską (Lrp.lt, 2015).

Bukaresztańska Dziewiątka Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej z 2020 r.

Organizacja Bukaresztańskiej Dziewiątki zajmuje ważne miejsce w obowiązującej obecnie *Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej z 2020 r.* We wstępie strategii, dotyczącym środowiska bezpieczeństwa RP, zawarte zostały zapisy mówiące o zabiegach podejmowanych przez Polskę w celu wzmocnienia zewnętrznych filarów bezpieczeństwa. Wymienione zostało tutaj członkostwo w Sojuszu Północnoatlantyckim, Unii Europejskiej, partnerstwo strategiczne ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki oraz właśnie współpraca regionalna na rzecz bezpieczeństwa. Podkreślono, że obecność sił sojuszniczych na polskim terytorium, o którą zabiegali przywódcy państw B9, od samego początku istnienia organizacji, doprowadziła do wzmocnienia sojuszniczej polityki odstraszania i obrony (Prezydent.pl, 2020).

Szczególną rolę we wzmocnianiu bezpieczeństwa przypisuje się współpracy strategicznej z USA w wymiarze bezpieczeństwa i obrony, energetyki, wymiany handlowej, inwestycji oraz badań i rozwoju. Czynnikiem wzmacniającym potencjał obronny, w myśl strategii z 2020 r., staje się zacieśnianie współpracy politycznej, wojskowej i przemysłowo-obronnej z najważniejszymi partnerami w formie bilateralnej, w także w ramach Wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony UE, m.in. poprzez zaangażowanie w wybrane projekty stałej współpracy strukturalnej, a także udział polskich podmiotów w projektach finansowanych z Europejskiego Funduszu Obronnego. Organizacje i inicjatywy subregionalne wymienione w strategii, w ramach których możliwa jest realizacja wymienionych wyżej celów strategicznych, zwłaszcza w dziedzinie bezpieczeństwa, to przede wszystkim Bukaresztańska Dziewiątka, Grupa Wyszehradzka, Trójkąt Weimarski oraz Inicjatywa Trójmorza. Strategia uwzględnia również współpracę z państwami Morza Bałtyckiego (Prezydent.pl, 2020).

Bukaresztańska Dziewiątka została również uwzględniona w rozdziale dotyczącym Polski w systemie bezpieczeństwa międzynarodowego. Celem współpracy w ramach B9 oraz pozostałych organizacji i inicjatyw subregionalnych, do których należy Polska, jest w myśl strategii rozwijanie oraz pogłębianie współpracy w formule bilateralnej, regionalnej oraz w wymiarze globalnym. Zabiegi te mają służyć wzmocnieniu pozycji Polski jako istotnego elementu systemu bezpieczeństwa międzynarodowego (Prezydent.pl, 2020).

Implikacje dla polityki bezpieczeństwa i obronności RP wynikające z członkostwa w Bukaresztańskiej Dziewiątce

Ewolucja globalnej struktury bezpieczeństwa, zapoczątkowana aneksją Krymu przez Rosję oraz agresją we Wschodniej Ukrainie w 2014 r., przyniosła za sobą szereg konsekwencji, zwłaszcza dla NATO. Niemoc, jaka zapanowała w następstwie toczącej się w XXI w. w Europie wojny hybrydowej, wywołana była w dużej mierze wcześniejszym przekonaniem o przewidywalności wschodniego sąsiada, jakim dla Europy Zachodniej stała się Rosja. Doprowadziło to do wielu istotnych zmian na przestrzeni ostatnich lat, zwłaszcza w zakresie współpracy subregionalnej. Bukaresztańska Dziewiątka, która ukształtowała się na obawach wynikających z imperialnych ambicji Federacji Rosyjskiej, umożliwiła pogłębianie współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa i obronności w regionie Europy Środkowo-Wschodniej.

Członkostwo Polski w ramach Bukaresztańskiej Dziewiątki niesie za sobą szereg implikacji w wymiarze polityczno-militarnym. Umożliwia ono wzmocnienie pozycji międzynarodowej państw należących do B9 w międzysojuszniczej debacie dot. kierunków rozwoju współpracy w dziedzinie obronności w ramach NATO. Poprzez funkcjonowanie w subregionalnych inicjatywach, takich jak Bukaresztańska Dziewiątka, poszerza się także perspektywa instytucjonalna polskiej dyplomacji. Wykorzystując format B9, polska dyplomacja między innymi promuje kandydatów Polski na najwyższe stanowiska w NATO, w tym forsowała kandydaturę generała Rajmunda Andrzejczaka na szefa Komitetu Wojskowego NATO (Jureńczyk, 2021). Podstawowym warunkiem jest w zaistniałej sytuacji prowadzenie wyważonej oraz racjonalnej polityki, opartej na wspólnocie interesów państw członkowskich B9, będących jednocześnie członkami NATO. Spełnienie tego warunku umożliwia aktywny udział oraz słyszalny głos w dyskusji na temat bezpieczeństwa transatlantyckiego (Pawłowski, 2020). Szczególnie istotne jest to w obliczu stale narastających wyzwań oraz zagrożeń dla międzynarodowego systemu bezpieczeństwa. Udział w szerokiej debacie nt. bezpieczeństwa umożliwia Polsce wypracowywanie nowoczesnych rozwiązań. Chodzi tutaj o wieloaspektowe działania zarówno militarne, jak i niemilitarne, mające na celu usprawnienie aktualnie istniejącego systemu bezpieczeństwa oraz przygotowanie go na zagrożenia mogące pojawić się w przyszłości.

Kolejnym, równie istotnym czynnikiem wynikającym z członkostwa w B9, jest możliwość zapobiegania destabilizacji zarówno regionu Europy

Środkowo-Wschodniej, jak i szerzej zachodnich struktur sojuszniczych. Szeroko rozumiana destabilizacja Zachodu jest głównym celem nowej zimnej wojny, prowadzonej przez Federację Rosyjską przeciwko NATO. Główne czynniki kształtujące polskie środowisko bezpieczeństwa, wymienione w *Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej z 2020 r.*, związane są z podejmowanymi przez Federację Rosyjską działaniami destabilizującymi. Są to m.in. cyberataki, rozsiewanie dezinformacji w celu wywołania podziałów wśród państw sojuszniczych oraz podważanie obecnego ładu międzynarodowego opartego na prawie międzynarodowym. Ich głównym celem jest odbudowa rosyjskiej pozycji mocarstwowej i stref wpływów (Prezydent.pl, 2020). Imperialne ambicje Federacji Rosyjskiej na przestrzeni lat realizowane były (i są w dalszym ciągu) bardzo często kosztem państw Europy Środkowo-Wschodniej. Dlatego też prowadzenie działań mających na celu zapobieganie destabilizacji struktur regionalnych, funkcjonujących w szerokim kontekście struktur transatlantyckich, jest dla państw B9 bardzo istotne.

Korzystna z punktu widzenia wzmocnienia bezpieczeństwa Polski jest możliwość rozwoju stosunków polityczno-wojskowych z członkami Bukaresztańskiej Dziewiątki na wielu polach, które na przestrzeni lat kształtowały się jeszcze poza strukturami sojuszniczymi. Inicjatywa B9 zyskała poparcie kluczowego sojusznika, za którego uważa się Stany Zjednoczone. W konsultacjach w formule B9, jeszcze przed wybuchem wojny w Ukrainie, brali udział m.in. prezydent Joe Biden oraz sekretarz stanu Antony Blinken. Prezydent Biden, w liście zaadresowanym do przywódców państw B9 biorących udział w szczycie w Bukareszcie w czerwcu 2022 r., wyraził poparcie dla funkcjonowania Bukaresztańskiej Dziewiątki. Mimo licznych rozbieżności, jakie powstały między USA a Europą w okresie prezydentury Donalda Trumpa, to Stany Zjednoczone w dalszym ciągu pozostają najważniejszym partnerem strategicznym Europy w sferze bezpieczeństwa.

Zakończenie

Zmiany, jakie nastąpiły w międzynarodowym systemie bezpieczeństwa w konsekwencji agresji zbrojnej Rosji na Ukrainę, wymusiły na Polsce oraz pozostałych państwach położonych w bezpośrednim sąsiedztwie Rosji podjęcie odpowiednich działań, mających zapewnić im bezpieczeństwo. Funkcjonowanie Bukaresztańskiej Dziewiątki, której deklarowanym oraz realizowanym celem jest pogłębienie współpracy politycznej i wojskowej w odpowiedzi na bezprawną działalność Federacji Rosyjskiej, stwarza państwom Europy Środkowo-Wschodniej

możliwości usprawniania systemu bezpieczeństwa w ramach NATO, gwaranta bezpieczeństwa na mocy art. 5 traktatu waszyngtońskiego. Postępowanie Polski, inicjatora B9, wpisuje się w ramy realizmu strukturalnego defensywnego Kennetha Waltza poprzez rozwijanie zinstytucjonalizowanej współpracy międzynarodowej w celu zwiększenia poziomu bezpieczeństwa w ramach Sojuszu. Dla Polski, mającej świadomość, że otwarty konflikt zbrojny między NATO a Rosją może pociągnąć za sobą katastrofalne dla obydwu stron skutki, współpraca w obszarze bezpieczeństwa w ramach B9, będącej integralną częścią Sojuszu, wynika z racjonalnej kalkulacji. Za kalkulację uznać można również gorliwe zabieganie o poparcie dla projektu Stanów Zjednoczonych. Poparcie wyrażane przez Polskę oraz pozostałe państwa B9 w myśl strategii bandwagoningu dla działań podejmowanych przez USA w dziedzinie bezpieczeństwa i obronności, ukierunkowane jest stricte na zwiększenie poziomu własnego bezpieczeństwa.

W obliczu wojny w Ukrainie widzimy, że istnienie takich inicjatyw jak B9 w ramach większego systemu, jakim jest w tym przypadku Sojusz Północnoatlantycki, stanowiło i stanowić będzie jego nieodłączny element. Jedność, solidarność czy też determinacja, wyrażane w obliczu niekorzystnych zjawisk stanowiących zagrożenie dla regionalnego i światowego systemu bezpieczeństwa, przynoszą bardzo wymierne korzyści. Doskonałym przykładem jest solidarność części państw B9 wobec Ukrainy, wyrażana poprzez częste wizyty przywódców państw, a także poprzez bezpośrednie dostawy broni w rejony walk.

Skuteczne działanie oraz funkcjonowanie B9, umożliwiające realizowanie deklarowanych celów oraz umacnianie transatlantyckiego systemu bezpieczeństwa w ramach NATO, zależy w największej mierze od wspólnoty interesów jej członków oraz konsensusu w kluczowych sprawach. Należy również pamiętać, że rozwój struktur subregionalnych w ramach NATO musi odbywać się za pełną zgodą B9 oraz z jej wsparciem. Koncepcje struktur tworzonych w opozycji do Sojuszu, takie jak NATO-bis, forsowane przez Lecha Wałęsę w latach 90. XX w. oraz współcześnie przez niektórych geopolityków, m.in. przez Jacka Bartosiaka czy też Leszka Sykulskiego, podważają fundamenty, na których opiera się Sojusz Północnoatlantycki.

Bibliografia

- Bieńczyk-Missala, A. (2018). Od Międzymorza do Trójmorza – meandry polityki zagranicznej Polski w Europie Środkowej. *Stosunki Międzynarodowe – International Relations*, 1 (54).

- Czaputowicz, J. (2012). *Bezpieczeństwo międzynarodowe. Współczesne koncepcje*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Jureńczyk, Ł. (2021). *Nie tylko Fort Trump. Stosunki polityczno-wojskowe Polski z USA*. Bydgoszcz: Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego.
- Lrt.lt (2015). *Joint Declaration on „Allied Solidarity and Shared Responsibility, Bucharest*. Pobrano z lokalizacji: <https://www.lrp.lt/data/public/uploads/2015/11/joint-declaration.pdf> [dostęp: 26.05.2022].
- Orzelska-Stączek, A. (2020). New wave of regional cooperation in Central Europe as a response to new threats. *Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej*, 18, 1.
- Pawłowski, K. (2020). Bukaresztańska Dziewiątka: Współpraca państw wschodniej flanki NATO. *Policy Papers* 4/20.
- Pokorski, A. (2022). Unia Europejska zajmie się wnioskami o członkostwo Ukrainy, Gruzji i Mołdawii. *Interia Wydarzenia*. Pobrano z lokalizacji: <https://wydarzenia.interia.pl/raporty/raport-priorytety-ue-w-dobie-pandemii/aktualnosci/news-ue-zajmie-sie-wnioskami-o-czlonkostwo-ukrainy-gruzji-i-molda,nId,5877694> [dostęp: 25.05.2022].
- Prezydent.pl (2015). *Prezydent w Bukareszcie: Pokazaliśmy jedność i decyzyjność*. Pobrano z lokalizacji: <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wizyty-zagraniczne/spotkanie-szefow-panstw-wschodniej-flanki-nato,2831> [dostęp: 26.05.2022].
- Prezydent.pl (2022). *Declaration of the heads of state Bucharest 9 meeting*. Pobrano z lokalizacji: <https://www.president.pl/news/declaration-of-the-heads-of-state-bucharest-9-meeting-,55290> [dostęp: 8.07.2022].
- Prezydent.pl (2020). *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*. Pobrano z lokalizacji: <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/nowa-strategia-bezpieczenstwa-narodowego-rp-,1752> [dostęp: 25.05.2022].
- Prezydent.pl (2021). *Joint Declaration of the Heads of State Bucharest 9 Meeting (Bucharest, the 10th of May 2021)*. Pobrano z lokalizacji: <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wizyty-zagraniczne/prezydent-andrzej-duda-na-szczycie-b9,3185> [dostęp: 25.05.2022].

The role of the Bucharest Nine (B9) in the security and defense system of the Republic of Poland in the aftermath of the Russian armed aggression against Ukraine

SUMMARY The changes that took place in the global security system as a result of Russia's annexation of Crimea and the unleashed war in Eastern Ukraine, forced the countries of Central and Eastern Europe to take steps to ensure their security. The Bucharest Nine (B9), initiated in 2014 by the presidents of Poland and Romania, officially inaugurated in 2015, became an expression of concern for the security of the region's states in the face of the imperial policy of the Russian Federation. B9, a subregional organization operating within NATO, has become a multidimensional plane for cooperation between countries in Central and Eastern Europe in the area of security and defense. Its main goals include strengthening transatlantic ties based on allied guarantees under Art. 5 of the Washington Treaty, building a strong Alliance led by the United States, developing bilateral relations between member states, strengthening NATO's defense capabilities, or developing strategic

cooperation between the Alliance and the EU. The goal of B9 is also to support the independence, sovereignty, and territorial integrity of Ukraine and to support it in its efforts to become a member of the transatlantic structures. Poland's participation in the Bucharest Nine project significantly strengthens its ability to influence the NATO, including in the context of increasing the level of defense and deterrence on the eastern flank of the Alliance. A community of interests and reaching consensus on key issues will determine the effectiveness of B9 in the future.

KEYWORDS B9, NATO, security, Poland, Russia, USA

Data przekazania tekstu: 9.07.2022; data zaakceptowania tekstu: 23.12.2022.